

**“FILOLOGIK KOMPARATIVISTIKA VA
TARJIMASHUNOSLIK MASALALARI”**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
2025-yil, 12-13-noyabr

**“PROBLEMS OF COMPARATIVE
PHILOLOGY AND TRANSLATION
STUDIES”**
international scientific and practical conference
November 12-13, 2025

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI
UNIVERSITETI

TARJIMA NAZARIYASI VA AMALIYOTI KAFEDRASI

**“FILOLOGIK KOMPARATIVISTIKA VA
TARJIMASHUNOSLIK MASALALARI”**

mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya to‘plami

2025-yil, 12-13-noyabr

THE MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND
INNOVATIONS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

ALISHER NAVO‘I TASHKENT STATE UNIVERSITY
OF UZBEK LANGUAGE AND LITERATURE

THE DEPARTMENT OF “TRANSLATION THEORY AND PRACTICE”

Proceedings of the International Scientific and Practical Conference titled

**“PROBLEMS OF COMPARATIVE PHILOLOGY
AND TRANSLATION STUDIES”**

November 12-13, 2025

Tashkent – 2025

UO‘K 845.711.05

KBK 133.585.3 “Filologik komparativistika va tarjimashunoslik masalalari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya to‘plami. – Toshkent, 2025. – 889 b.

ISBN 978-9910-8871-6-1

Mas’ul muharrir:
Shuhrat SIROJIDDINOV
akademik

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti rektori

Tahrir hay’ati:

Nozliya Normurodova (O‘zbekiston), Zuhridin Isomiddinov (O‘zbekiston), Elizabetta Ragagnin (Italiya), Gabriela Shtoecli (Shveytsariya), Qosimboy Mamurov (O‘zbekiston), Sayed Mohamed Ahmad Korayem (Misr), Uzoq Jo‘raqulov (O‘zbekiston), Gulnoz Xalliyeva (O‘zbekiston), Yurgen Yakob Beker (Germaniya), Kemal Yavuz Ataman (Turkiya), Xurram Raximov (O‘zbekiston), Natalya Filimonova (Rossiya), Nedim Bakirci (Turkiya), Farhad Rahimi (Eron), Xayrulla Hamidov (O‘zbekiston), Elmira Adilbekova (Qozog‘iston), Sag‘inbek O‘rinboev (Qirg‘iziston), Zulxumor Xolmanova (O‘zbekiston), Mahmadiyor Asadov (O‘zbekiston), Ziyodaxon Teshaboyeva (O‘zbekiston), Dilnavoz Yusupova (O‘zbekiston), Islomjon Yakubov (O‘zbekiston), Nargiza Rashidova (O‘zbekiston), Sabohat Qahharova (O‘zbekiston), Hafiza Qo‘chqorova (O‘zbekiston,) Nigora Sulaymonova (O‘zbekiston), Dilafruz Muhammadiyeva (O‘zbekiston), Dostonbek Ahmadov (O‘zbekiston), Dilnoza Shonazarova (O‘zbekiston).

Mazkur xalqaro konferensiya materiali filologik komparativistika va tarjimashunoslikning dolzarb nazariy hamda amaliy masalalarini zamonaviy ilmiy yondashuvlar asosida yoritishga bag‘ishlanadi. To‘plamda turli milliy adabiyotlar, tillar va madaniyatlar o‘rtasidagi o‘zaro ta’sir, adabiyotlararo aloqalar, qiyosiy-tipologik va qiyosiy-genetik tadqiqotlar, badiiy va maxsus matnlarni tarjima qilish muammolari, tarjima strategiyalari va ekvivalentlik masalalari tahlil qilinadi. Shuningdek, konferensiya materiallarida tarjima nazariyasining zamonaviy konsepsiyalari, tarjimon kompetensiyasini shakllantirish, tarjimoni o‘qitish metodikasi, madaniyatlararo kommunikatsiya hamda globallashuv sharoitida tarjimaning ijtimoiy-madaniy ahamiyati kabi masalalar keng yoritiladi. Ilmiy maqolalar filologik komparativistika va tarjimashunoslik sohalarida faoliyat yuritayotgan olimlar, tadqiqotchilar, doktorantlar, magistrantlar hamda talabalar uchun mo‘ljallangan bo‘lib, fanlararo integratsiyani kuchaytirishga hamda nazariya va amaliyot uyg‘unligini ta’minlashga xizmat qiladi.

Mualliflar qarashi va asarlar nomlaridagi imlo tahririyat nuqtayi nazaridan farqlanishi mumkin.

To‘plam Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti Ilmiy-texnik kengashining 2025-yil 17-dekabrda 6-sonli yig‘ilish qaroriga asosan nashrga tavsiya etilgan.

UO‘K 845.711.05

KBK 133.585.3 Proceedings of the International Scientific-Practical Conference on the topic
“Problems of comparative philology and translation studies”. – Tashkent, 2025. – 889 p.

ISBN 978-9910-8871-6-1

Editor-in-Chief:

Shuhrat SIROJIDDINOV

Academician

Rector of Alisher Navo'i Tashkent State University of Uzbek Language and Literature

Editorial Board:

Nozliya Normurodova (Uzbekiston), Zuhridin Isomiddinov (Uzbekiston), Elizabetta Ragagnin (Italy), Gabriela Stöckli (Switzerland), Qosimboy Mamurov (Uzbekiston), Sayed Mohamed Ahmad Korayem (Egypt), Uzok Djoraqulov (Uzbekiston), Gulnoz Khallieva (Uzbekiston), Jürgen Yakob Beker (Germany), Kemal Yavuz Ataman (Turkiye), Khurram Rakhimov (Uzbekiston), Natalya Filimonova (Russia), Nedim Bakirci (Turkiye), Farhad Rahimi (Iran), Khayrulla Hamidov (Uzbekiston), Elmira Adilbekova (Kazakhstan), Sag‘inbek O‘rinboev (Kyrgyzstan), Zulxumor Xolmanova (Uzbekiston), Mahmadiyor Asadov (Uzbekiston), Ziyodakhon Teshaboyeva (Uzbekiston), Dilnavoz Yusupova (Uzbekiston), Islomjon Yakubov (Uzbekiston), Nargiza Rashidova (Uzbekiston), Sabohat Qahharova (Uzbekiston), Hafiza Qo‘chqorova (Uzbekiston,) Nigora Sulaymonova (Uzbekiston), Dilafruz Muhammadiyeva (Uzbekiston), Dostonbek Akhmadov (Uzbekiston), Dilnoza Shonazarova (Uzbekiston).

This international conference articles are dedicated to illuminating the current theoretical and practical issues in philological comparativistics and translation studies based on the modern scientific approaches. The collection analyzes of mutual influences between different national literatures, languages and cultures; interliterary connections; comparative-typological and comparative-genetic studies; the issues of translating literary and specialized texts; translation strategies and problems of equivalence. Furthermore, the conference materials extensively cover the topics such as: contemporary concepts in translation theory, the formation of a translator competence, methodologies for teaching translation, intercultural communication and socio-cultural significance of translation in the context of globalization. The given scientific articles are intended to scientists, researchers, doctoral students, master’s students and undergraduate students who actively working in the fields of philological comparativistics and translation studies and they serve to strengthen interdisciplinary integration as well as to ensure the harmony between theory and practice.

The views expressed in the articles do not necessarily reflect those of the editorial board.

The publication was recommended by the Scientific and Technical Council of Alisher Navo‘i Tashkent State University of Uzbek Language and Literature on December 17, 2025.

ILK HASBI HOL QASIDA VA UNING O‘ZBEK TARJIMONI

*Tozagul Matyoqubova,
Alisher Navoiy nomidagi ToshDO‘TAU dotsenti, filologiya fanlari nomzodi*

Annotatsiya. Ushbu maqolada Rudakiy avtobiografik qasidasining yuzaga kelish sabablari, mazmun-mohiyati va uni o‘zbek tiliga o‘girgan G‘afur G‘ulomning poetik mahorati, adabiy an‘anaga izdoshlikning muhim qirralari tadqiq etilgan.

Kalit so‘zlar: *janr, qasida, xasbi hol, uslub, an‘ana, novatorlik, tarjima, poetik mahorat.*

Abstract. This article analyzes the reasons for the emergence of Rudaki’s autobiographical poem, its content and essence, as well as the poetic skill and important aspects of following the literary tradition of Gafur Gulyam, who translated it into Uzbek.

Keywords: *genre, qasida, hasbi hal, style, tradition, innovation, translation, poetic skill.*

Abu Abdullo Rudakiy (858–941) Movorounnahrda she’rlaridan devon tuzgan ilk shoir bo‘lib, o‘ziga zamondosh ijodkorlardan mahorat va sermahsullik bobida ancha ilgari ketgan edi. U fors-tojik she’riyatining deyarli barcha janrlarida qalam tebratgan, forsiy she’riyatda bir necha asr hukmronlik qilgan Xuroson (yoki Turkiston) uslubiga asos soldi. Shoirning izdoshlari bu uslubning rivojlanishiga barakali hissa qo‘shishdi. XX asrda Rudakiy asarlari to‘planib chop etildi. O‘zbek va rus tillariga tarjima qilindi [Рудакий, 1957; Рудакий, 1988; Рудаки, 1964; Рудаки, 1969].

Rudakiy hayotining so‘nggi yillarida bitilgan “Shikoyat az piri” (“Qarilikdan shikoyat”) qasidasi nafaqat fors-tojik, balki Sharq adabiyotida ham ilk hasbi holiy qasidadir. Hasbi hol (arabcha – o‘z holini bildirish) – shoirning asosan o‘z devonida alohida bir she’r orqali o‘z ahvoli, kechirgan, hayotini bayon qilishi – biobibliografiyasidir. Hasbi hol ham badiiy adabiyot, ham adabiy tanqid janri sifatida ish ko‘radi [Адабий турлар ва жанрлар, 1992: 153]. Alisher Navoiyning Sayyid Hasan Ardasher nomiga yogan masnaviysi, Mujrim Obidning “Hasbi g‘ol”i, Shukuriy masnaviysi va boshqa misollar shundan darak beradiki, hasbi hollar shoirning hayoti va davrini o‘rganishda muhim mana vazifasini ham o‘taydi. Shu ma’noda, Rudakiyning yuqorida ta’kidlangan qasidasini kuzatar ekanmiz, she’r shoirning muayyan davrga oid hayotini mahorat bilan aks ettirgani ayon bo‘ladi. Shoir umr o‘tkinchiligi, inson hayotda mehmon ekani, yashashning qadriga yetish va umrni xayrli ishlarga bag‘ishlash haqidagi falsafiy umumlashmalarini ifoda etadi.

Qasidada Rudakiy “durri g‘alton” (yumaloq holda tizilgan), “charog‘i tobon” (chiroqday nur sochuvchi), “durri marjon” (marjonday tizilgan), “tongda cho‘lpon” (yulduzday yorqin) tishlarining bari to‘kilganidan so‘zlarkan, mazkur hodisani “nahsi Kayvon” deb ataydi. Agar Kayvon –Zuhal (Saturn) eroniylar aqidasiga ko‘ra, baxtsizlik keltiruvchi sayyora ekanligi nazarda tutilsa, Rudakiy inson umrini kosmogonik [Космогонические мифы, 1988] qamrovda idrok etgani va qarilikni ulkan baxtsizligu omadsizlik sanagani ayon bo‘ladi. Biroq ayni paytda, u barcha hodisalar sababini Haqning irodasi bilan bog‘lovchi teran e’tiqod kishisi sifatida ham namoyon bo‘ladi:

Meningcha, nahsdanu yo uzoq umrdan emas,

Ne bo‘ladi? Men ayta qo‘ysam, qazoyi osmon edi [Ғафур Ғулум, 1977: 7–9].

Chunki butun mavjudotning yashash usuli harakat bilan chambarchas bog‘liq. Olam abadiy harakat va o‘zgarishdadir. Binobarin, harakat butun borliq va olamda, jumladan, kishilik jamiyatida ham yuz berayotgan barcha o‘zgarish hamda jarayonlarni qamrab oladi. Rudakiyning olamda mutlaqo o‘zgarmaydigan narsalar ham, xossa va xususiyatlar ham, munosabatlar ham yo‘qligi haqidagi qarashlari quyidagi baytlarda yorqin ifodasini topgan:

*Ko‘zingning soqqasidek aylanib turuvchi jahon
Hamisha aylanadi, hamma vaqt gardon edi...
Ko‘z ochguncha to‘zitar u qay yerda yangi esa,
Dam o‘tmayin tuzatar u qaydagi vayron edi.*

Demak, harakat borliqning atributi – ajralmas xossasi bo‘lib, undan tashqarida sodir bo‘lmaydi. Borliq va materiyaning mavjud bo‘lishi esa inson xohish-istagiga bog‘liq emas. Anglashiladiki, Rudakiyning fikricha, har qanday harakatning manbai borliqning o‘zida. Ammo mutlaqlik umumiy xususiyat bo‘lib, harakat shakllari konkret turlarda namoyon bo‘ladi. Zero, olam benihoya, harakat turlari va shakllari ham xilma-xildir. Inson, insoniyat jamiyati, turli ijtimoiy guruhlar, qatlamlar ijtimoiy harakat shaklining moddiy tashuvchilaridir. Harakat shakllari o‘rtasida ierarxiya bog‘liqligi ya‘ni qat‘iy ketma-ketlik, o‘zaro bog‘liqlik, oddiydan murakkabga, pastdan yuqoriga tomon dialektik aloqadorlik mavjud. Biologik hayot jarayonlarida moddalar assimilyatsiyasi va dissimilyatsiyasi ya‘ni tug‘ilish, o‘shish, ulg‘ayish, keksayish hamda o‘lish holatlarida harakatning ichki tabiatiga xos beqarorligu barqarorlik, o‘zgarishu osoyishtalikning birligi namoyon bo‘ladi. Binobarin, jism va predmetlar harakati ichki ziddiyatli jarayondir. Shoir inson muayyan vaqt oralig‘ida orqaga qaytmaydigan, ilgariharakatda, miqdoriy va sifatiy o‘zgarishda deb biladi. Yoshlikka xos kuch-g‘ayratu go‘zallik va imkoniyat, shuningdek, zamonning o‘tkinchiligi xususida shunday yozadi:

*Chunonchi shuncha go‘zallik aziz mehmon ekan,
Qaytmagay yana. Besh olti kunga mehmon edi.*

Rudakiy o‘zining navqiron va shod-xurram damlari, dili quvonchga to‘lgan onlariyu, kundalik ro‘zg‘or tashvishlaridan xoli bo‘lgan farovon kunlari: “Amirlar uzra yigit, og‘alikda polvon”, “shoiri Xuroson” sifatida ulug‘langanini xotirlaydi. Salomat va baxtiyor damlar eng ulkan boylik ekani, uning qadriga yetish, asrab-avaylash lozimligini uqtirib, pand-nasihatlar qiladi. Jumladan:

*Dilim xazinasi so‘z gavhari-la limmo-lim,
Qayonga xatki yozibman, she‘r muhri – unvon edi...
Uning she‘rlarini tinglagan jahon o‘tdi,
Kechib zamonaki, ul shoiri Xuroson edi, –*

singari satrlarni bitgan Rudakiyning so‘zlash ohangida Nasr ibn Ahmad Somoniydan yoxud ayrim hasadgo‘y kimsalardan nolish ham, mol-mulkidan judo bo‘lib faqirlikda yashayotganligidan shikoyat ham uchramaydi. Aksincha, u insoniyat hatti-harakatlari tufayli sodir bo‘lgan o‘zgarishlardan qanoatlanmasligini bayon etadi:

*Zamona aynidi, men ham tamoman o‘zgardim,
Asomni go‘lga ber endi, u boshqa davron edi.*

Rudakiy dunyoning tuzilishi, hayot hodisalari, inson fe‘l-atvori, hatti-harakatlari haqida falsafiy xulosalar chiqaradi. O‘z hayotiy tajribalari asosida pandu-hikmatlar qiladi. Ilm-fan sirlarini egallashga, do‘st-birodarlikka, ezgulik va mehr-muhabbatga, ona tabiat go‘zalliklaridan bahra olish hamda asrashga da‘vat etadi. Shoir she‘rlari inson aql-zakovatiga ishonch ruhining ustivorligi bilan ajralib turadi. Nafis adabiyot vositasida inson qalbini yumshatmoq, tuyg‘ularini ingichkalashtirmoqni

tilagan shoir xalqchil umuminsoniy g‘oyalarni kuylaydi. Dunyo, zamon, inson mavzularida barakali ijod qilgan shoir ba‘zan turli illatlardan shikoyat motivlarini ham ifoda etgan. Bu hol qasidada ham muayyan darajada ko‘zga tashlanib turadi. “Shoiri Xuroson”– Rudakiy qasidasining umumiy ruhida esa, jismoniy kuchdan qolgan shoirni biz taqdirga rizo mo‘min holatida ko‘ramiz.

G‘afur G‘ulomning mashhur shoir, mohir nosir, yetuk tarjimon va akademik darajasiga yetishishida Sharq adabiyoti muhim o‘rin tutgan. Shoir yoshligidan, to umrining oxirigacha Sharqning mashhur mutafakkirlari ijodiga havas bilan qaragan, ularni puxta o‘qib-o‘rganib, an‘analarini yanada rivojlantirgan. Shoir asarlarini diqat bilan ko‘zdan kechirsak, fikrlarimiz tasdig‘iga yordam beruvchi ko‘plab jihatlar yaqqolroq namoyon bo‘ladi. Sharq adabiyotiga bo‘lgan cheksiz mehr-muhabbatini shoirning o‘zi e‘tirof etib: “Men Sharq shoiriman. Shuning uchun Sharq klassiklarining hammasi mening xesh-aqrobalarim, desam ajablanarli bo‘lmas”, deb yozadi [Faфыр Фулом, 1989: 298]. G‘afur G‘ulom o‘zini uzoq tarix va katta ma‘naviy boylikka ega bo‘lgan Sharq adabiyotining merosxo‘ri deb biladi. Bu adabiyotning maqsadi inson kamoloti va unda ezgu his tuyg‘ularni kamol toptirishdan iborat deb biladi: «*Rudakiy va Xayyom, Sa‘diy va Xofiz, Jomiy va Navoiy, Lutfiy va Sakkokiy, Binoiy va Bobir kabi ulug‘ ajdodlarimiz insonda shunday olijanob xislatlar g‘alabasiga umid bog‘lab, o‘z ideallarini yaratgan edilar*», -deya ta‘kidlaydi [Faфыр Фулом, 1984: 34]. Shuning uchun ham G‘afur G‘ulom fors-tojik adabiyotining Abu Abdullo Rudakiy, Shayx Muslihiddin Sa‘diy, Abdurahmon Jomiy, Mirzo Abdulqodir Bedil, Abulqosim Lohutiy, Mirzo Tursunzoda singari vakillari asarlaridan ko‘plab namunalarni tilimizga mahorat bilan tarjima qilgan va o‘z davri adabiy hayotining rivojiga barakali hissa qo‘shgan edi.

G‘afur G‘ulom Rudakiy ijodiga ham alohida mehr, teran ehtirom bilan munosabatda bo‘lgan, uning ruhiy-psixologik olamiga kirishga, o‘z fikrlarini ustoz uslubiga hamohang tarzda ifodalashga intilgan. Shu bois ham badiiy tarjima G‘afur G‘ulom ijodining yanada sayqallanishini ta‘minlagan omillardan biriga aylangan. XX asrda respublikada badiiy tarjima maktabiga asos soluvchilardan biri bo‘lgan akademik shoirning tarjimashunoslik bobidagi mahoratini tadqiq qilish bir maqola doirasida hal qilinadigan muammo emasligi bois, biz ushbu o‘rinda asosan, turli davrlarda yashab ijod qilgan ijodkorlar ma‘naviy-ruhiy olamidagi mushtaraklikning ayrim jihatlarigagina to‘xtalish bilan cheklandik.

G‘afur G‘ulom mahorat bilan o‘zbek tiliga tarjima qilgan asarlardan biri bu Rudakiyning “Qarilikdan shikoyat” qasidasidir. Mutarjim asliyatga xos she‘riy joziba, musiqiylik va ohangdorlikni saqlagan holda qasidani hajman birmuncha ixchamlashtirib, misralarini 15 bo‘g‘inlik qilib tarjima qilgan va vazn xususiyatlari mukammalligini ta‘minlashga erishgan edi.

Bir jihatdan G‘afur G‘ulom Rudakiyning zamondan shikoyat motivlari ifodalangan qasidasini tarjima uchun tanlashda o‘z davri talablaridan kelib chiqqanday tuyuladi. Nazarimizda, mazkur holatni umuman inkor etmagan holda, uning zohiriy belgi ekanligini ham e‘tirof etmoq lozim ko‘rinadi. Zotan:

birinchidan, 1958 yilda endi keksalik ostonasiga qadam qo‘ygan ellik besh yoshlik G‘afur G‘ulom olam va odam mavjudligini: “Eng kichik zarradan Yupitergacha, O‘zing murabbiysan, xabar ber Quyosh” (“Sog‘inish” 1942) [Faфыр Фулом^{1984: 34]} qabilida kosmik kengliklarda anglashu ifoda etishda ijodining yuksak cho‘qqilariga ko‘tarilgan edi.

Ikkinchidan, G‘afur G‘ulom ijodiy kredosi borliqni tabiiy yaxlitlik, haqiqiylik, ezgulik, go‘zallik, ma‘naviylik, inson borlig‘i va poetik tafakkuri ma‘nolarida idrok etganligi bilan xarakterlanadi. Bu esa shoirning o‘zi yashagan zamonga xos borliqni moddiylik bilan aynanlashtiruvchi qarashlardan yuksalishida Sharq falsafasi, xususan, Rudakiy ijtimoiy-estetik qarashlariga ruhan yaqinlashganligi, ma‘naviy quvvat olganligi bilan izohlanadi.

Darhaqiqat, Sh.Shomuhamedov ta’biri bilan aytganda, “Sharq adabiyotining mukammal qomusi” [Шомухамедов, 1974: 215] bo’lgan G’afur G’ulom qasida tarjimasiga ham ana shuni singdira olgan.

Demakki, turli zamonda yashagan shoirlar o’rtasidagi ma’naviy-ruhiy yaqinlik “Shikoyat az piri”(“Qarilikdan shikoyat”) qasidasi tarjimasining yuzaga kelishi va muvaffaqiyatini ta’minlagan omildir. Tarjima yuzaga kelganidan oltmish yetti yil keyin bo’lsa-da, bu haqiqatni e’tirof etmoq tarixiy siymolar xotirasi oldidagi muqaddas burchimizdir. Zotan, aynan shu tarjima tufayli biz bugun Rudakiy hayoti, insoniy qiyofasi, dunyoqarash va e’tiqodi haqidagi tasavvurlarimizni yanada kengaytirish imkoniga egamiz.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Адабий турлар ва жанрлар (тарихи ва назариясига оид) Уч жилдлик.2 -жилд. Лирика. – Т.: «Фан» , 1992.
2. Гуревич, Л.Э. Введение в космогонию : происхождение крупномасштабной структуры Вселенной / Л.Э. Гуревич, А. Д. Чернин. – М.: Наука, 1978.
3. Инжулар уммони, – Т.,1988.
4. Космогонические мифы / В. Н. Топоров // Мифы народов мира: Энцикл. в 2 т. / гл. ред. С. Токарев. – 2-е изд. – М.: Советская энциклопедия, 1988.
5. Matyakubova T.R. Poetic character and its specific features // Theoretical & Applied Science. – Marseille. 2015, № 07 (27). Pp. 40-43
6. Matyakubova, T., & Yakubov, I. Laboratory works of Gafur Gulam: poetic image and imagery. Journal of critical reviews. 2021, № 7, pp. 28-37.
7. Matyakubova T. G ‘afur G ‘ulom she’riyatining poetik jozibasi (Shoirning “Kuzatish” va “Sog ‘inish” she’rlari tahlili misolida) // Uzbekistan: yazyk i kultura . 2024, № 2. – B. 88-98
8. Мелетинский Е.М. Миф и двадцатый век // Избранные статьи. Воспоминания. – М., 1998.
9. Петрухин В. Я. Мифы о сотворении мира. – М.: АСТ: Астрель: Люкс, 2005.
10. Рудакий. Асарлар. – Тошкент, 1957.
11. Рудаки. Стихи. Пер. с тадж. – М., 1964.
12. Рудаки. Лирика. – М., 1969.
13. Шомухамедов Ш. Гуманизм – абадийлик ялови. – Т., 1974.
14. Гафур Гулом. Асарлар. Ўн томлик. Тўққизинчи том. – Т.: Адабиёт ва санъат, 1977.
15. Гафур Гулом. Мукамал асарлар тўплами. 12 томлик.11-том. – Т.: Фан, 1989.
16. Гафур Гулом. Мукамал асарлар тўплами. 12 томлик.12-том. – Т.: Фан, 1990.
17. Гафур Гулом. Мукамал асарлар тўплами. Ўн икки томлик. Иккинчи том. – Т.: Фан, 1984.
18. Yakubov Islomjon. Transformation of aesthetic views and modern uzbek novel. Theoretical & Applied Science. 2017. №12. 120-125
19. Yakubov I. A. YE Bertels: Researcher of Alisher Navoi's Life and Works // American Journal of Open University Education. – 2025. – Т. 2. – №. 3. – С. 99-104.
20. Islomjon Y. ISTIQLOL DAVRI ROMANLARI GENEZISI // Scientific and innovative research in the social and humanitarian sphere. – 2025. – Т. 1. – №. 3. – С. 35-41.
21. Yoqubov I. Erkin A’zamning “Zabarjad” kinoqissasida qahramon botinidagi evrilishlar tasviri // Uzbekistan: yazyk i kultura. 2024, № 2. – B. 66-77
22. Yokubova S.I. Jadid she’riyatida peyzaj bilan bog’liq poetik obrazlar tasviri // O‘zbekiston: til va madaniyat. – Toshkent. 2022, № 3. – B. 42-54.
23. Yokubova S.I. Jadid she’riyatida ramzlar: semiotik va germeneytik talqin // O‘zbekiston: til va madaniyat. – Toshkent.2023, № 3. – B. 79-90.

MUNDARIJA		
I SHO‘BA. TARJIMASHUNOSLIKNING DOLZARB MASALALARI		
1.	Zuhriddin ISOMIDDINOV. Bizdagi tarjima muammolari	5
2.	Uzoq JO‘RAQULOV. O‘zbek tarjimachiligi istiqbollari	9
3.	Xurram RAHIMOV. Alisher Navoiyning “Munojot” asari tarixi, tabdili va tarjimalari xususida	14
4.	Олимджон КАСИМОВ, Мартаба СУЛТОНЗОДА. Некоторые лингвистические особенности перевода лексем «Шахнаме» на русский язык	17
5.	Ne‘matilla OTAJONOV. Eiji Mano – boburshunos olim	22
6.	Rukhsana IFTIKHAR. Beautification of Mughal women	26
7.	Наталья ФИЛИМОНОВА. Возможности перевода при работе иностранных учащихся с художественным текстом: начальный этап изучения русского языка	30
8.	Kosimboy MAMUROV, Nargiza TILAKOVA Functional syntax and mystical semantics: correlating syntaxemes with sufi concepts in Alisher Navai’s Uzbek and English ghazals	34
9.	Xayrulla HAMIDOV. Muslimbek Yo‘ldoshevning tarjimonlik mahorati	38
10.	Ирода СИДДИКОВА. К вопросу взаимосвязи психолингвистики и художественного перевода	43
11.	Xayrulla HAMIDOV, Zulfizarxon QORAXO‘JAYEVA. Nafisiyning “Jannatning yarim yo‘lida” asaridagi personaj portretining tarjimada berilishi	46
12.	Абдумажид МАДРАИМОВ, Аскарый МАДРАИМОВ. Вопросы перевода научного наследия Захириддина Мухаммада Бабур и традиция перевода в библиотеке Акбара в XVI веке	51
13.	Supriya BANERJEE, Iroda UMAROVA Reimagining classics: Tagore, translation and the global reader	54
14.	Ziyodaxon TESHABOYEVA. “Boburnoma”da milliy-madaniy xususiyatli til birliklar va ularning inglizcha tarjimalari	58
15.	Zulhumor MIRZAEVA. Politics under the mask of poetics: Chulpon’s translations in the 1920s-1930s	62
16.	Abdumajid MAMADALIYEV. Badiiy matn tarjimasida milliy koloritni ifodalash muammosi	72
17.	Muhammadjon ABDUVALIYEV. Sinxron tarjimashunoslikning zamonaviy masalalari	74
18.	Мұратбек БАҒИЛА, Кәмшат АЙМАҒАМБЕТОВА. Қазақ тілін оқыту әдістемесінің жаңа парадигмалары	80
19.	Shermurod SUBHON. Ijodiy kengashlarda	84

20.	Shermurod SUBHON. Kitobxon oldida mas’uliyat	97
21.	Murtazo SAYDUMAROV, Mahmudaxon SAYDUMAROVA. O‘zbek adabiyotining ilk romani tarjimalarida lingvomadaniy xususiyatlar va semantik o‘zgarishlar	100
22.	Mahmadiyor ASADOV. Tarjima – qiyosiy adabiyotshunoslikning tadqiqot obyekti	107
23.	Toshtemir ALIMOV. Gender as a linguistic and cultural parameter in literary translation	113
24.	Tozagul MATYOQUBOVA. Ilk hasbi hol qasida va uning o‘zbek tarjimoni	116
25.	Dilafruz MUHAMMADIYEVA. “Boburnoma”ning turkcha tarjimasi bilan bog‘liq muammolar	120
26.	Umida TURAeva. Some challenges of translating forensic terminology between English and Uzbek	125
27.	Елена ПАНОВА. Мифопоэтическая традиция и проблемы перевода и функционирования онимов в волшебной повести «Алиса в стране чудес» Л. Кэрролла	128
28.	Gulnoz MAMARASULOVA. Siyosiy matn tarjimasining lingvokulturologik jihatlari	137
29.	Эльнора БАГАВОВА. Эволюция переводческих теорий: от традиционных подходов к современным тенденциям	140
30.	Dilfuza KHUDAIBERDIEVA. Translation studies: traditional and modern approaches	144
31.	Gulnoz MAMARASULOVA, Ruxshona CHO‘LIYEVA. Diplomatiik matnlarning tarjimada ifodalanishi	148
32.	Dilshod AMIRQULOV. Tarjimashunoslikda til tipologiyasi asosida komparativ yondashuv	151
33.	Tozagul NASRULLAEVA. Literary translation as interpretation: on the basis of Dreiser’s literary works	154
34.	Мохира ЭШКУВАТОВА, Достонбек АХМАДОВ. Роль лингвострановедческого компонента в обучении переводу	156
35.	Islom TURDIYEV. Ingliz va o‘zbek tillaridagi ayrim ish yuritish terminlarining tarjima talqinidagi muammolari	160
36.	Фотима УМИРЗАКОВА. Проблемы традиционных и современных подходов в немецком переводе	163
37.	Shohsanam BEKMURATOVA. Maqollar tarjimasida tarjimonlarining lingvomadaniy yondashuvlari	166
II SHO‘BA. QIYOSIY TILSHUNOSLIK MASALALARI		
38.	Sayed Mohamed Ahmad KORAYEM. Principles for developing comparative linguistic studies	171
39.	Nedim BAKIRCI. Milli kimlik inshasinda halk biliminin islevi	183
40.	Farhad RAHIMI. Beş, bel, bilek, elik/ el ve ilik kelimelerinin etimolojik ve anlamsal bağlantilari	190

41.	Farhad RAHIMI. Nezirali'nin Çağatay türkçesi sözlüğünün yanlışları üzerine iii	196
42.	Сырга ОРУНБАЕВА, Долон МАЛДЫБАЕВ, Сагынбек ОРУНБАЕВ, Минаим МЫРЗАКМАТОВА, Жумакадыр КАРАМОЛДОЕВ. Горы и их лингвистические особенности: типология высот и культурных различий	215
43.	Saodat MUHAMMEDOVA, Kosimboy MAMUROV. Reforming the Uzbek latin alphabet: balancing phonology and global usability	221
44.	Jamoliddin YOQUBOV. O‘zbek va fransuz tillarida “ona” leksemasi ifodalanishining lingvomadaniy xususiyatlari	223
45.	Valijon VOSITOV. Inkor kategoriyasi lingvistik voqelik sifatida	228
46.	Khushnuda SAMIGOVA. Identifying the semantic component of affectionate form	230
47.	Nargiza DOSBAYEVA. Specific features of intercultural interaction in the course of teaching foreign languages	234
48.	Наргиза РАШИДОВА. Арабские заимствования в узбекском языке	237
49.	Ulugbek KARIMOV. Evolution of the cyborg in 21st-century science fiction	240
50.	Kamola ABDULLOEVA. Diskursiv shaxsning grafik vositalar orqali aks etishi	243
51.	Malohat BADALBAYEVA. The special lexicon of emergency situations in global linguistics	246
52.	Nargiza MIRZALIYEVA. Abdulla Qahhor va Ernest Xeminguey hikoyalari qahramonlarining o‘ziga xos xususiyatlari: badiiy tahlil va qiyosiy yondashuv	250
53.	Azizjon SHARIPOV. Yozma manbalarda Hirotning tarixiy toponimikasiga doir ma’lumotlar: Shohrux Mirzo davri	253
54.	Марина ИСКАКОВА. Тюркоязычный мир от древности	263
55.	Nargiza YUSUPOVA. The impact of artificial intelligence on comparative philology and translation studies	268
56.	Feruzaxon KARIMOVA. Aksiolingvistikada ma’naviy qadriyatlar talqini	272
57.	Zebiniso BEKMURADOVA. O‘zbek va fransuz maqollaridagi xiazmlarning stilistik, semantik va lingvokulturologik tahlili	276
58.	Sabohat QAHHAROVA. Yassaviy hikmatlarining lingvokulturologik tahlili	279
59.	Dildora KENJAYEVA. “Boburnoma”da antroponimlarning etimologik o‘ziga xosligi	283
60.	Gulchexra IBRAGIMOVA. Ingliz tilida abbreviatura va akronimlarning lingvistik tahlili	287
61.	Asror YUSUPOV. Lug‘at maqolasi strukturasi nazariyasining rivojlanishi	289

III SHO‘BA. QIYOSIY ADABIYOTSHUNOSLIK MASALALARI		
62.	Islamjan YAKUBOV. Rudakiy adabiy-estetik qarashlari va lirik qahramon kechinmalari	293
63.	Islamjan YAKUBOV. Tragik konflikt, tragik holat va tragik qahramon	299
64.	Dilnavoz YUSUPOVA, Kemal Yavuz ATAMAN. Uch tazkira qiyosi	308
65.	Gulnoz XALLIEVA, Sitora SHAHOBOVA. “Middlemarch” va “Anna Karenina” asarlarida ayol obrazining o‘rni	316
66.	Bahodir XOLIQOV. Britaniya adabiyoti va o‘zbek mifologiyasida daydi yog‘dularning badiiy xususiyatlari	320
67.	Gulnoz XALLIYEVA, Farangizbonu ADAMOVA. “Jek Raymond” romanida Jek obrazi tahlili	323
68.	Nuriddin ALTINBOYEV. Qiyosiy tahlilda tipologiya va ta’sir fenomeni	326
69.	Gulnoz XALLIYEVA, Iroda ABDULLAYEVA. The nature of satirical characters in the works of Jonathan Swift	330
70.	Mohinur SOTVOLDIYEVA, Gulnoz KHALLIEVA. The poetics and typology of father figures in world literature: a comparative study	333
71.	Xafiza KUCHKAROVA. Badiiy adabiyotda peyzajning o‘rni	336
72.	Dilafro‘z QAHNAROVA. Zamonaviy o‘zbek qissachiligi: xalq an’analari va yangi badiiy shakllar	340
73.	Elmira HAZRATQULOVA. Temuriylar davri adabiy muhitida ustoz-shogird munosabatlari	344
74.	Тоҳир ТУРДИБОЕВ, Нигора ЖЎРАЕВА. Беҳбудий таълимотида ижтимоий-маърифий масалалар	347
75.	Ma’suma OVIDJONOVA. Ingliz va o‘zbek adabiyotida ilmiy fantastikaning narratologik asoslari	351
76.	Эльмира АДильБЕКОВА, Сўлтан САНИЯТ. Türk masallarında hayvan motifleri: geyik motifinin kültürel yansimalari	357
77.	Эльмира АДильБЕКОВА, Сая БЕРІКҚЫЗЫ. Türk-islam kimliginin sembolü olarak Носа Ahmet Yesevi türbesi	368
78.	Эльмира АДильБЕКОВА, Гүлнўр ЕСЕНГЕЛДІ. Караşaş Ана türbesi ve halk inançlarında kadın Evliya imgesi	375
79.	Дильфуза МАМЕТОВА, Малика ПРИСТАЕВА. Keloğlan ile padişahin kizi masalinin Anadolu, Uygur, Gagavuz varyantlarında kahraman ideali	383
80.	Карлыгаш БОРБАСОВА, Какимжан БИШМАНОВ, Мира БАЛТЫМОВА. Сравнительный анализ текстов Корана, Библии и Торы по проблеме межрелигиозного диалога и укрепления общенационального единства	394
81.	Улжан ТУНГАТОВА, Алуа АЛШЕР. Сравнительный анализ идей толерантности в Коране и Библии	400
82.	Ляззат АЛИЕВА, Möldir NIŞANHAN. Masalların mitolojik mirasi: şamanizm ve islam’in izleri	404

83.	Ынтымакгул НУРМАГОМБЕТОВА. Бейсенбай Кенжебаев зерттеулеріндегі қазақ және түркі әдеби мұраларының тарихи-филологиялық зерделенуі	412
84.	Saltanat YERALIYEVA. The writing of Khoja Akhmet Yasawi’s “Diwani hikmet” in turkic language	420
85.	Yorqinoy ISMONOVA. Bola timsolining roman obrazlari tizimidagi o‘rni	423
86.	Динара САЗАНОВА. “Диуани хикмет” мәтініндегі сопылық терминдердің рухани-философиялық мағынасы	427
87.	Шахноза КАРИМОВА, Жұлдыз МҮСІРКЕП. Akbura Evliya türbesi: türk-islam mimarisi ve halk inanci arasindaki bağ	433
88.	Bahodir ABSAMADOV. Shekspirning “Venetsiya savdogari” asarida komik adolat va axloqiy kinoya	440
89.	Ghalib ZEYAD. The evolution of Uzbek language, literature, and culture: the enduring legacy of Alisher Navai	445
90.	Axror QODIROV. O‘zbek qissachiligida xarakter va kolliziya: Qo‘Chqor Norqobil ijodi misolida XX–XXI asr badiiy talqinlarining evolyutsiyasi	451
91.	Мұратбек БАҒИЛА, Қанзада ЖҮБАНЫШЕВА. Тілді деңгейлік оқыту жүйесінің ғылыми негіздері	457
92.	Sevinchoy YOQUBOVA. G‘oyaviy-badiiy konsepsiya va poetik obrazlar hissiy tonalligi	461
93.	Munira KARIMOVA. The poetics of human and animal characters in Uzbek prose	472
<p>IV SHO‘BA. KOMPARATIVISTIKA VA METODIKA: TIL, ADABIYOT TA‘LIMI TIPOLOGIYASI</p>		
94.	Назаркул ИШЕКЕЕВ, Рима ЗАЙЫРКУЛОВА. Ааламдашуу доорунда медициналык багытта окуп жаткан чет элдик студенттерге «Манас» эпосу жана «Махабхарата» эпосундагы идеяларды салыштыруу менен тарбиялоонун мүмкүнчүлүктөрү	480
95.	Ирина ЯНОВСКАЯ. Формирование риторической компетенции в системе профессиональной подготовки студентов нефилологических специальностей	487
96.	Лариса БАСОВА, Светлана ДРАЧЕВА. Повышение качества обучения русскому языку в странах постсоветского пространства: опыт Тюменского государственного университета	490
97.	Айгул АЙТБЕНБЕТОВА, Нургул ЖОЛДАСОВА. Қазақ тілін оқытудағы цифрлық ресурстар: тиімділігі мен болашағы	494
98.	Muxabbat MATQURBONOVA, Umida YANGIBOYEVA. Ikki tillilik sharoitida o‘zbek tili ta’limining komparativ tahlili	498
99.	Зулхумар ЖУМАНОВА. Роль алгоритмов в формировании навыков устной и письменной речи студентов	500
100.	Максим ЧИКОВ, Диляра ЗАРИПОВА. Проблемы подготовки специалистов в тройке языков русский-английский-узбекский и пути решения	504
101.	Раъно ИСАМУТДИНОВА. Система упражнений для развития навыков устной речи на занятиях по русскому как иностранному	509